

शास्त्री-शिक्षाशास्त्री(बी.ए.बी.एड.) द्वितीयवर्षस्य पाठ्यक्रमः

अङ्काः - 900 + 200 = 1100

पत्रसंख्या	सैद्धान्तिक विषयाः	योगः
आधारपाठ्यक्रमः (Foundation course)		
1	आधारपाठ्यक्रमः	100
शास्त्रखण्डः (B.A. Part)		
2	अनिवार्यसंस्कृतव्याकरणम्	100
3	अनिवार्यसंस्कृतवाङ्मयम्	100
शास्त्रीयविषयः		
4	शास्त्रम्	100
5	शास्त्रम्	100
आधुनिकविषयः		
6	आधुनिकविषयः - (किमप्येकम्) ➤ हिन्दीसाहित्यम् ➤ अङ्ग्रेजीसाहित्यम् ➤ योगः ➤ संगणकम् ➤ सङ्गीतगायनम् ➤ कर्मकाण्ड-पौरोहित्यम् ➤ इतिहासम् ➤ राजनीतिशास्त्रम् ➤ समाजशास्त्रम् ➤ अर्थशास्त्रम्	100
7	आधुनिकविषयः - (किमप्येकम्) ➤ हिन्दीसाहित्यम् ➤ अङ्ग्रेजीसाहित्यम् ➤ योगः ➤ संगणकम् ➤ सङ्गीतगायनम् ➤ कर्मकाण्ड-पौरोहित्यम् ➤ इतिहासम् ➤ राजनीतिशास्त्रम् ➤ समाजशास्त्रम् ➤ अर्थशास्त्रम्	100

३५६२१५५७१

06.06.2019

विश्वविद्यालयः (H. Ed. Part)		
8	विश्वविद्यालय (भारतीयमनोविज्ञानम्)	100
9	विश्वविद्यालय (प्राध्यापकमनोविज्ञानम् मूल्यांकनम्)	100

द्वितीयवर्षस्यप्रायोगिककार्यविवरणम्

भाषादक्षताकार्याणि गतिविधयः प्रायोगिकमनोविज्ञानम्			200 अङ्काः
1	1. सामाजिक चेतनाशोभायात्रा 2. कला शिल्पम् 3. सांस्कृतिक गतिविधयः 4. वाग्वर्धिनीपरिपद् 5. क्रीडाः	10 अङ्काः 10 अङ्काः 10 अङ्काः 10 अङ्काः 10 अङ्काः	50
2	1. शैक्षिकपत्रिकाः 2. शिक्षानीतिसंबन्धभिलेखाः/वार्तापत्राणां सम्पादकीयानि 3. माध्यमिकसंस्कृतपाठ्यपुस्तकसमीक्षा 4. शीघ्रपठनाभ्यासः – संभाषणसन्देशः/पाणिनीया /चन्द्रमामा (संस्कृतम्) 5. निबन्धलेखनम् – समसामयिक /सांस्कृतिक /शैक्षिक	10 अङ्काः 10 अङ्काः 10 अङ्काः 10 अङ्काः 10 अङ्काः	50
3	प्रायोगिकशिक्षामनोविज्ञानम् – अभिलेखः दर्पणरेखाङ्कनम् अवधानपरीक्षणम् अभिक्षमता परीक्षणम् रुचिपरीक्षणम् वाक्परीक्षा	60 अङ्काः (15 अङ्काः) (15 अङ्काः) (15 अङ्काः) (15 अङ्काः) 40 अङ्काः	100

उपनिषद्

06.06.2022

कक्षा -शास्त्री/ बी.ए. विशिष्ट संस्कृत (बी.ए.संस्कृत ऑनर्स)/ शास्त्रशिक्षाशास्त्री(बी.ए.बी.एड.) द्वितीयवर्षम्

विषयः - अनिवार्यसंस्कृतव्याकरणम्

प्रश्नपत्रक्रमाङ्कः -तृतीय

		पूर्णाङ्कः 100	
		नियमितच्छात्राणाङ्कः	स्वाध्यायिच्छात्राणाङ्कः
एककः 1	लघुसिद्धान्तकौमुदी -विभक्त्यर्थ प्रकरणम्, समासप्रकरणम् । भ्वादिप्रकरणम् ।	16	20
एककः 2	लघुसिद्धान्तकौमुदी - अदादितः चुरादिप्रकरणं यावत् । कर्मकर्तृप्रक्रिया । लकारार्थप्रक्रिया ।	16	20
एककः 3	क्रियापदानां प्रयोगः (लट्, लोट्, लृट्, लङ्, विधिलिङ्, पञ्चलकारेषु), विशेष्यविशेषणभावः । वाच्यपरिवर्तनम्	16	20
एककः 4	वाक्येषु प्रयोगः -यथा - तथा । चेत् - नो चेत् । यावत्- तावत् । यः - सः । या-सा । यत्-तत् । यत्र-तत्र । व्यावहारिकशब्दकोशः रम् ।	16	20
एककः 5	अनुवादः (हिन्दीतः संस्कृतानुवादः)	16	20
आन्तरिकमूल्याङ्कनम् (केवलं नियमितच्छात्राणां कृते)		20	-----
		100	100

अनुशसितग्रन्थाः

1. प्रौढ रचनानुवाद कौमुदी - डॉ. कपिलदेवद्विवेदी
2. सिद्धान्तकौमुदी - भट्टोजिदीक्षित
3. लघुसिद्धान्तकौमुदी -वरदराजाचार्य
4. अनुवादचन्द्रिका - चक्रधरहंसनौटियाल

प्राप्तिस्थानम्- चौखम्भा सुरभारती प्रकाशनम् वाराणसी

निर्देशः - प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नपत्ररचना भवेत् -

नियमितच्छात्राणां कृते		स्वाध्यायिच्छात्राणां कृते	
1	बहुविकल्पीयप्रश्नाः 5 x 2 = 10	1	बहुविकल्पीयप्रश्नाः 5 x 2 = 10
2	लघूत्तरीयप्रश्नाः 5 x 4 = 20	2	लघूत्तरीयप्रश्नाः 5 x 6 = 30
3	दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः 5 x 10 = 50	3	दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः 5 x 12 = 60
आन्तरिकमूल्याङ्कनम् 20		-----	
100		100	

3/1/2020

06.06.20

स्नातकअनिवार्यसंस्कृतम् 2019-20

कक्षा शास्त्री/ बी.ए. विशिष्ट संस्कृत (बी.ए.संस्कृत ऑनर्स)/ शास्त्रशिक्षाशास्त्री(बी.ए.बी.एड.)द्वितीयवर्षम्

विषयः - अनिवार्यसंस्कृतवाङ्मयम्

प्रश्नपत्रक्रमाङ्कः -तृतीय

		पूर्णाङ्कः 100	
		नियमितच्छात्राणाङ्कः	स्वाध्यायिच्छात्राणाङ्कः
एककः 1	धर्मशास्त्रपरिचयः (मनुस्मृतिः, याज्ञवल्क्यस्मृतिः)। श्रीमद्भगवद्गीता का परिचय	16	20
एककः 2	महाकाव्यपरिचयः (रघुवंशम्, शिशुपालवधम्, किरातार्जुनीयम्, नैषधीयचरितम्, कुमार सम्भवम्)	16	20
एककः 3	नाट्यकृतीनां परिचयः (भासकालिदासशूद्रकविशारदक्षभवभूतेश्च)	16	20
एककः 4	गीतिकाव्यपरिचयः (नीतिशतकम्, मेघदूतम्, अमरुकशतकम्, गीतगोविन्दम्)	16	20
एककः 5	कथासाहित्यपरिचयः (पञ्चतन्त्रम्, हितोपदेशः, बृहत्कथा, कथासरित्सागरः)	16	20
आन्तरिकमूल्याङ्कनम् (केवलं नियमितच्छात्राणां कृते)		20	-----
		100	100

अनुशसितग्रन्थाः -

1. श्रीमद्भगवद्गीता गीता - गीता प्रेस गोरखपुर
2. संस्कृत साहित्य का समीक्षात्मक इतिहास - डॉ. कपिलदेवद्विवेदी
3. संस्कृतसाहित्येतिहासः -आचार्यलोकमणिदाहलः
4. संस्कृतसाहित्यविमर्शः :- द्विजेन्द्रनाथशास्त्री:
5. धर्मशास्त्र का इतिहास - पी वी काणे

प्राप्तिस्थानम्- चौखम्भा सुरभारती प्रकाशनम् वाराणसी

निर्देशः - प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नपत्ररचना भवेत् -

नियमितच्छात्राणां कृते			स्वाध्यायिच्छात्राणां कृते		
1	बहुविकल्पीयप्रश्नाः	5 x 2 = 10	1	बहुविकल्पीयप्रश्नाः	5 x 2 = 10
2	लघूत्तरीयप्रश्नाः	5 x 4 = 20	2	लघूत्तरीयप्रश्नाः	5 x 6 = 30
3	दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	5 x 10 = 50	3	दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	5 x 12 = 60
आन्तरिकमूल्याङ्कनम्			-----		
20					
100			100		

प्रो. ए. ए. ए. ए.

06.06.2019

स्नातकअनिवार्यसंस्कृतम् 2019-20

कक्षा – शास्त्री-शिक्षाशास्त्री (बी.ए.बी.एड.) द्वितीयवर्षम्

विषय: - शास्त्रम्

प्रश्नपत्रक्रमाङ्कः – चतुर्थः

पूर्णाङ्काः 100

		अङ्काः
एककः 1	तर्कसंग्रहः- आरम्भतः -शब्दलक्षणनिरूपणं यावत्	16
एककः 2	तर्कसंग्रहः -ततः षड्विधसन्निकर्षनिरूपणं यावत्	16
एककः 3	तर्कसंग्रहः -ततः हेत्वाभासनिरूपणं यावत्	16
एककः 4	तर्कसंग्रहः- ततः समाप्तिं यावत्	16
एककः 5	अमरकोशद्वितीयकाण्डम्	16
आन्तरिकमूल्याङ्कनम्		20
		100

अनुशसितग्रन्थौ

- 1 तर्कसंग्रह(पदकृत्यसहितः)- अन्नम्भट्टः
2. अमरकोशः- अमरसिंह प्राप्तिस्थानम् चौखम्माविद्याभवन, वाराणसी, उ.प्र.

अङ्कविभाजनम् -

निर्देशः - प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नपत्ररचना भवेत्

नियमितच्छात्राणां कृते		
1	बहुविकल्पीयप्रश्नाः	5 x 2 = 10
2	लघुत्तरीयप्रश्नाः	5 x 4 = 20
3	दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	5 x 10 = 50
आन्तरिकमूल्याङ्कनम्		20
		100

3/4/21/447

Y. K. Sharma
06.06.2019

शास्त्रीशिक्षाशास्त्रीपाठ्यक्रमः 2019-20

कक्षा - शास्त्री-शिक्षाशास्त्री (बी.ए.बी.एड.) द्वितीयवर्षम्

विषयः - काव्यशास्त्रम्

प्रश्नपत्रक्रमाङ्कः पञ्चमः

पूर्णाङ्काः 100

		अङ्काः
एककः 1	काव्यप्रकाशः (प्रथमोल्लासः)	16
एककः 2	काव्यप्रकाशः (द्वितीयोल्लासः अभिधाविवेचनं यावत्)	16
एककः 3	काव्यप्रकाशः (ततः समाप्तिं यावत्)	16
एककः 4	काव्यप्रकाशः (तृतीयोल्लासः)	16
एककः 5	काव्यप्रकाशः (चतुर्थोल्लासः रसस्वरूपं यावत् (सूत्र क 43))	16
आन्तरिकमूल्याङ्कनम्		20
		100

प्रनुशंसितग्रन्थः -

1). काव्यप्रकाशः-

मम्मटः

प्राप्तिस्थानम्

-चौखम्भाविद्याभवनवाराणसी उ.प्र.

तद्विभाजनम् - प्रणम्यम्

निर्देशः - प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नपत्ररचना भवेत् -

नियमितच्छात्राणां कृते		
1	बहुविकल्पीयप्रश्नाः	$5 \times 2 = 10$
2	लघूत्तरीयप्रश्नाः	$5 \times 4 = 20$
3	दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	$5 \times 10 = 50$
आन्तरिकमूल्याङ्कनम्		20
		100

3418711444

06.06.2019

शास्त्रीशिक्षाशास्त्रीपाठ्यक्रमः 2019-20

	भारतीयशिक्षामनोविज्ञानम्	अङ्काः
एककः 1	भारतीयशिक्षामनोविज्ञानस्य परिचयः - सम्प्रत्ययः उद्भवः विकासः च । - शिक्षामनोविज्ञानस्य प्राचीन अध्ययनपद्यतयः - भारतीयशिक्षामनोवैज्ञानिकसंप्रत्ययानाम् परिचयः - भारतीयपश्चात्त्याश्वशिक्षामनोविज्ञानस्य तुलनात्मकं परिचयः	16
एककः 2	भारतीयशिक्षामनोविज्ञाने अभिवृद्धिः विकासश्च - वैयक्तिकभिन्नता विशिष्टबालकानाञ्च -सम्प्रत्ययः शैक्षिकनिहितार्थः च । - अभिवृद्धि-विकासस्य च सम्प्रत्ययः - भारतीयपरिप्रेक्ष्ये विकासस्य अवस्थाः । - पञ्चकोशात्मकविकासः, व्यष्टितः परमेष्ठिगतविकासश्च - वंशानुक्रमः वातावरणञ्च ।	16
एककः 3	अधिगमः अभिप्रेरणा च - संप्रत्ययः सिद्धान्तश्च - अधिगमस्य सम्प्रत्ययः - अधिगमसिद्धान्ताः तेषां शैक्षिकनिहितार्थाश्च । - भारतीयदर्शनेषु अधिगमप्रक्रिया - अभिप्रेरणायाः सम्प्रत्ययः सिद्धान्ताश्च । - अभिप्रेरणायाः प्रकाराः आन्तरिकी बाह्या च ।	16
एककः 4	बुद्धेः संप्रत्ययः सिद्धान्तश्च । - बुद्धेः -सम्प्रत्ययः सिद्धान्ताश्च - बुद्धेः प्रकाराः - श्रीमद्भगवद्गीता बुद्धिश्च - उपनिषत्सु बुद्धेः संप्रत्ययः - भारतीयदर्शनेषु बुद्धिः	16
एककः 5	व्यक्तित्वं मानसिकस्वास्थ्यञ्च । - भारतीय दार्शनिकचिन्तने व्यक्तित्वविमर्शः - व्यक्तित्वं -सम्प्रत्ययः, सिद्धान्ताश्च - व्यक्तित्वस्य निर्धारकतत्त्वानि - व्यक्तित्वस्य प्रकाराः - त्रिगुणात्मकव्यक्तित्वम्, - गीतायां व्यक्तित्वविमर्शः, उपनिषत्सु व्यक्तित्वविमर्शः, प्रमुखसंस्कृतसाहित्यग्रन्थेषु व्यक्तित्वविमर्शः - भारतीयदर्शनेषु व्यक्तित्वविकासः	16

3/11/2020

05.06.2020

• मानसिकस्वास्थ्यस्य सम्प्रत्ययः उद्देश्यानि च।	
आन्तरिकमूल्याङ्कनम्	20
आन्तरिकमूल्यांकनाय प्रायोगिकपरामर्शाः-	
1. कश्चिदेकं शिक्षामनोविज्ञानविधिः प्रयुज्य तत्प्रतिवेदनसमर्पणम्। 2. भारतीयपाश्चात्यमनोविज्ञानस्य तुलनात्मकमध्ययनम्। 3. मनोविज्ञानसंबद्धश्लोकानां सङ्कलनम्	
अनुशसित ग्रन्थाः -	
1. प्राचीन भारतीय शिक्षा पद्धति , लज्जाराम तोमर , सुरुचि प्रकाशन नई दिल्ली 2. बी. श्रीनिवासपद्ममित्रः; शिक्षायाः मनोवैज्ञानिक आधाराः, जगदीशसंस्कृतपुस्तकालयः, जयपुरम् 3. जे. भानुमूर्तिः; अधिगमस्य मनोवैज्ञानिक आधाराः, राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्, भोपालम् 4. लक्ष्मी शुक्ला ; भारतीय मनोविज्ञानम् , ईस्टर्न बुक लिंकर्स, दिल्ली 5. नीलाभ तिवारी नितिन जैनश्च ; भारतीयशिक्षामनोविज्ञानम् , राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्, भोपालम् 6. डॉ. पूजा उपाध्याय; व्यक्तित्व का मनोविज्ञान तथा योगदर्शन , म.प्र.साहित्य अकादमी , भोपाल 7. भारतीयशिक्षामनोविज्ञान, शङ्करशरणश्रीवास्तव , भारतीय शिक्षा शोध संस्थान, लखनऊ,	

अङ्कविभाजनम्

निर्देशः - प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नपत्ररचना भवेत् -

नियमितच्छात्राणां कृते		
1	बहुविकल्पीयप्रश्नाः	5 x 2 = 10
2	लघूत्तरीयप्रश्नाः	5 x 4 = 20
3	दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	5 x 10 = 50
योगः		80
आन्तरिकमूल्याङ्कनम्		20
महायोगः		100

3418214201

06.06.2019

कक्षा - शास्त्री-शिक्षाशास्त्री (बी.ए.बी.एड.) द्वितीयवर्षम्

विषयः - शिक्षाशास्त्रम्

प्रश्नपत्रक्रमाङ्कः - नवमः

पूर्णाङ्कः 100

एककः	पाश्चात्यशिक्षामनोविज्ञानम् मूल्याकलनम्	अङ्काः
एककः 1	पाश्चात्यशिक्षामनोविज्ञानस्य परिचयः - मनोविज्ञानस्य सम्प्रत्ययः उदभवः विकासः च - शिक्षामनोविज्ञानस्य सम्प्रत्ययः उदभवः विकासः च - शिक्षामनोविज्ञानस्य आवश्यकता, उद्देश्यानि च - प्रमुखशिक्षामनोवैज्ञानिकानां परिचयः - शिक्षामनोवैज्ञानिकसंप्रत्ययानां सामान्य परिचयः	16
एककः 2	अधिगन्तुः विकासः अधिगमश्च - अधिगन्तुः विकासस्य सिद्धान्ताः। - विकासस्य अवस्थाः शैक्षिक निहितार्थः च - शैशवावस्था, वाल्यावस्था, किशोरावस्था च। (शारीरिक-मानसिक-सांवेगिक-सामाजिक-नैतिक-भाषाविकासानां सन्दर्भे। - अधिगमः - परिचयः, अधिगमप्रक्रिया, आयामाः (ज्ञानम्, कौशलानि, मूल्यानि, विश्वासाः अभिरुचयः अभ्यासाः च) - अधिगमस्य व्यवहारवादी सिद्धान्ताः, प्रासङ्गिकता, अनुप्रयोगः च- थोर्नडाइक, पावलव, स्किनर, - अधिगमस्य गेस्टाल्टवादी सिद्धान्तः, प्रासङ्गिकता, अनुप्रयोगः च-कोहलर	16
एककः 3	व्यक्तित्वं बुद्धिश्च - संप्रत्ययः सिद्धान्ताश्च - व्यक्तित्वसिद्धान्ताः- सिगमण्डफ्रायड-जुग-एडलर, आलपोर्ट, मास्लो- महोदयै प्रतिपादिताः सिद्धान्ताः - व्यक्तित्वस्य प्रकाराः - व्यक्तित्वपरीक्षणम् - प्रक्षेप-प्रक्षेपेतरप्रविधयश्च - बुद्धेः संप्रत्ययः सिद्धान्ताश्च - विने स्पीयरमैन-थर्स्टन-थार्नडाइक-गिलफोर्ड-गार्डनर - महोदयैः प्रतिपादिताः बुद्धिसिद्धान्ताः - बुद्धेः मापनं साधनानि च।	16
एककः 4	मूल्याकलनमूल्याङ्कनयोः विहङ्गमावलोकनम् मूल्याकलनीयता च - मूल्याकलनं मूल्याङ्कनं-अधिगमस्य च अभिप्रायः - अधिगमार्थम् मूल्याकलनम्, अधिगमस्य मूल्याकलनम्, संप्रत्ययः इत्यनयोः भेदश्च - प्रारूपसंकलनात्मक मूल्याङ्कनम्, सतत-विस्तृत मूल्याङ्कनम्, आत्ममूल्याकलनम्, सहयोगिमूल्याकलनम् च - परीक्षाप्रकाराः-श्रेणीनिर्धारणाय परीक्षाः, सामाजिकचयनाय, नियोगाय च परीक्षा तेषां	16

3/4/2021

06.06.2021

एकक: 5	निर्माणञ्च • छात्राधिगमे तत्सम्बद्धेषु च वर्तमानपरीक्षाप्रणाल्याः प्रभावः	
	साङ्ख्यिकी • सम्प्रत्ययः, आवश्यकता, प्रकाराश्च • आवृत्तिवितरणं प्रदत्तानां रेखिकं प्रतिनिरूपणम् • केन्द्रीयप्रवृत्तिमापननिमध्यमानम्, मध्याङ्क, बहुलाङ्कश्च • प्रामाणिकविचलनम् • श्रेणीनिर्धारणसहसम्बन्ध	16

आन्तरिकमूल्याङ्कनम्

आन्तरिकमूल्यांकनाय प्रायोगिकपरामर्शः:-

1. प्रारूपप्रश्नपत्रस्यनिर्माणस्य
2. शिक्षामनोवैज्ञानिकानां योगदानं उल्लिख्य चित्रकदम्बस्य निर्माणम्

अनुशंसित ग्रन्थाः -

1. लोकमान्य मिश्रः ; आधुनिकशिक्षामनोविज्ञानम्, मृगाक्षीप्रकाशनम्, 5/113 विरामखण्ड, गोमतीनगर लखनऊ
2. जे. भानुमूर्तिः ; अधिगमस्य मनोवैज्ञानिक आधाराः, राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्, भोपालम्
3. लक्ष्मी शुक्ला ; भारतीय मनोविज्ञानम्, ईस्टर्न बुक लिंक्स, दिल्ली
4. वी. श्रीनिवासपद्ममित्रः ; शिक्षायाः मनोवैज्ञानिक आधाराः, जगदीशसंस्कृतपुस्तकालयः, जयपुरम्
5. के.पी. पाण्डेयः ; शिक्षा मनोविज्ञान ,
6. एस.पी. गुप्ता ; उच्चतर शिक्षामनोविज्ञान, शारदा पुस्तक भवन , विश्वविद्यालय रोड ,इलाहाबाद
7. आर.जी. मुरलीकृष्ण ; शिक्षानुसन्धानसाङ्ख्यिकी, साइको एड्युकेशनल रिसर्च इन्टेलिजेंशिया तिरुपति
8. एस.पी. गुप्ता अलका गुप्ता ; शैक्षिक मापन एवं मूल्याङ्कन , शारदा पुस्तक भवन , विश्वविद्यालय रोड ,इलाहाबाद
9. IGNOU ES - 333 Evaluation

अङ्कविभाजनम्

निर्देशः - प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नपत्ररचना भवेत् -

नियमितच्छात्राणां कृते		
1	बहुविकल्पीयप्रश्नाः	$5 \times 2 = 10$
2	लघूत्तरीयप्रश्नाः	$5 \times 4 = 20$
3	दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	$5 \times 10 = 50$
योगः		80
आन्तरिकमूल्याङ्कनम्		20
महायोगः		100

अध्यापकः

06.06.2022